

**UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND ROLUL, FUNCȚIILE
ȘI ORGANIZAREA PARTIDELOR POLITICE
ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ**

Ion CIOBANU*

**ABSTRACT:
SOME CONSIDERATIONS ON THE ROLE, FUNCTIONS AND POLITICAL PARTIES'
ORGANIZATION IN CONTEMPORARY SOCIETY**

The fundamental rights and freedoms, including the right of expression and association in political parties and other political movements, set the stage for scientific debate about the role of political parties, as well as their organization and functioning in the legal state.

The formation and evolution of political parties is closely related to the modernization of society and the consolidation of the democratic system.

As a result of studying of objective and subjective factors, any political party appears before the court of the history and public opinion irrespective of how it has proved itself in positive or negative quality of the agent in the field of natural social life, on the way of formation of mankind. Each political party is the carrier of separate moral, political and values, and historical events from the social point of view.

At present, any political party is a voluntary and relatively stable group of people united by the common political and ideological convictions, created at the local level, based on the general principles of organization and discipline. All this is stated in detail in the program or status of a social movement for the implementation of electoral and parliamentary process, as well as competition with other parties on the principle of promotion of certain doctrines or political views on the development and management of the society.

Key words: *political party, electoral process, political regime, symbolic, the Parliament, the Republic of Moldova, state.*

**РЕЗЮМЕ:
НЕКОТОРЫЕ СООБРАЖЕНИЯ О РОЛИ, ФУНКЦИЯХ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПОЛИТИЧЕСКИХ ПАРТИЙ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ**

Основные права и свободы граждан, включая право выражения и объединения в политические партии и другие общественно-политические движения, создали предпосылки для научных обсуждений о роли политических партий, а также их организации и функционировании в правовом государстве.

Становление и эволюция политических партий тесно связано с процессом модернизации общества и консолидацией демократической системы.

В результате изучения объективных и субъективных факторов, любая политическая партия предстает перед судом истории и общественного мнения независимо от того как она проявляла себя в положительном или отрицательном качестве агента в области естественного социального бытия, на пути становления человечества. Каждая политическая партия является носителем отдельных моральных, политических и ценностей, а также социально - исторических событий.

В настоящее время, политическая партия является добровольной и относительно устойчивой группой граждан объединенных между собой общими политическими и идеологическими убеждениями, созданными на местном уровне на основе общих принципов организации и дисциплины. Все это

---

* **CIOBANU Ion** - Doctor în drept, lector superior, Universitatea de Stat „Alecru Russo” din Bălți (Bălți, Republica Moldova); **CIOBANU Ion** - Candidate of legal science, university lecturer at Baltys State University „Alecru Russo” (Baltys, The Republic of Moldova); **ЧОБАНУ Ион** - Кандидат юридических наук, старший преподаватель Бельцкого государственного университета им. Алеку Руссо (Бельцы, Республика Молдова).

детально оговорено в программе или статусе общественного движения с целью осуществления избирательного и парламентского процесса, а также конкуренции с другими партиями, по принципу продвижения определенных доктрин или политических взглядов на развитие и управление данного общества.

Ключевые слова: политическая партия, электоральный процесс, политический режим, символика, Парламент, Республика Молдова, государство.

Cuvinte cheie: partid politic, proces electoral, regim politic, simbolica, Parlament, Republica Moldova, stat.

Exercitarea puterii în statele democratice este mijlocită de partide și de elitele lor, de cadrele selectate și propuse pentru diverse funcții din instituțiile publice și administrative, ele fiind implicate în toate verigile procesului politic: competiții electorale, selectarea candidaților, elaborarea programelor, dezbateri parlamentare, numirea guvernelor și a demnitarilor, formularea politicilor publice și luarea deciziilor guvernamentale, controversele referitoare la problemele majore și exprimarea pozițiilor în spațiul mediatic.

Deci, analiza organizării și funcționării partidelor politice în contextul actual reprezintă un subiect controversat al dezbaterilor științifice și necesită studii sintetice care ar integra influența factorilor istorici, politici, juridici etc.

Studiul acestor forme de asociere a cetățenilor a trezit un interes deosebit al savanților autohtoni și străini datorită unor abordări multidisciplinare ale acestei teme de cercetare și dezbaterilor contradictorii pe marginea acestui subiect.

Primele cercetări în domeniul organizării și funcționării partidelor politice se datorează cercetătorilor europeni precum Edmund Burke, Moisei Ostrogorskii, Robert Michels, Max Weber, Georges Burdeau, Maurice Duverger, Giovanni Sartori, Benjamin Constant, Joseph La Palombara, Myron Weiner, Roger Gérard Swartzenberg etc.

La momentul actual, majoritatea autorilor occidentali, precum Erol Kulahci, Christofer Lord, David S. Bell, Heinrich Oberreuter, Uwe Kranenpohl, Gunter Olzog, Hans-J Liese, Karl-Heinz Nassmacher, Kersten Buchholz acordă atenție sporită particularităților organizării și funcționării partidelor politice; în special este cercetată reglementarea juridică a înregistrării, finanțării, asocierii, suspendării și dizolvării/lichidării partidelor politice.

În doctrina juridică românească, rolul, funcțiile și organizarea partidelor politice au

constituit obiect de studiu pentru mai mulți cercetători precum Petre P. Negulescu, Ioan Muraru, Elena Simina Tănăsescu, Ion Deleanu, Victor Duculescu, Cristian Ionescu, Ioan Rusu, Genoveva Vrabie, Mihai Bădescu, Bogdan Țonea, Ștefan Diaconu etc.

În literatura juridică a Republicii Moldova, printre autorii autohtoni care au abordat probleme privind organizarea și funcționarea partidelor politice menționăm asemenea cercetători precum: Victor Popa, Ion Guceac, Sergiu Cobăneanu, Alexandru Arseni, Teodor Cârnaț, Marcel Cușmir etc.

În ceea ce privește rolul și funcțiile partidelor politice, este necesar de menționat că, inițial, au existat două viziuni opuse privind rolul și importanța partidelor în sistemul politic. Conform primei opinii, se susține că doar datorită partidelor politice în parlamente se asigură reprezentarea intereselor diferitor grupuri sociale, iar lupta pentru putere se realizează în baza principiului concurențial. Activitatea partidelor politice structurează atât procesul de cucerire a puterii, cât și de realizare a ei. În lipsa partidelor politice ar fi imposibilă reprezentarea la putere a categoriilor sărace. Astfel, cele mai timpurii referințe asupra partidelor politice aparțin gânditorului englez, reprezentant al sec. XVII-lea, Edmund Burke, care afirmă că partidul politic este „un corp de oameni animați de un principiu particular, asupra căruia sunt de acord, pentru a promova, prin eforturile lor, interesul național”¹.

Spre deosebire de predecesorii săi M. Ostrogorskii și R. Michels, autorul Ed. Burke

¹ Ionescu Cr. Drept Constituțional și instituții politice. Teoria generală a instituțiilor politice. Vol. I. București: Lumina Lex, 2001, p. 392 - 393; Ionescu Cr. Drept constituțional și instituții politice. Vol. 1. București: Lumina Lex, 1997, p. 313; Bădescu M. Drept Constituțional și Instituții Politice. București: Lumina Lex, 2001, p. 237; Bădescu M., Țonea B. Drept Constituțional și instituții politice. București: Universul Juridic, 2006, p. 13.

prezintă partidul politic ca o organizație care urmărește realizarea unor interese naționale generale, însă trebuie să recunoaștem că definiția lui Ed. Burke este insuficientă în abordarea domeniului de cercetare.

Cea de-a doua viziune consideră activitatea partidelor politice ca fiind negativă.

În opinia unor personalități istorice, precum Lord Halifax, Francis Bacon, Thomas Hobbes ș.a., partidele aveau un rol distructiv în societate. Astfel, Lord Halifax afirmă că partidele sunt „asemenea unor organizații secrete ce complotază contra națiunii”², iar Otto von Bismarck spunea că partidele politice sunt instituții distrugătoare atât pentru constituție cât și pentru viitorul Germaniei.³ Astfel de atitudini sunt prezente și în lucrările clasicele stasiologiei, Moisei Ostrogorskii, Robert Michels și Max Weber.

În prima sa lucrare despre partide politice, apărută în 1901 cu denumirea „Partidele politice și democrația”, Moisei Ostrogorskii, analizând partidele americane, acuză deriva antidemocratică a partidelor politice pentru a rămâne în contact cu cetățenii și transformările acestora odată cu creșterea corpului politic, ca pe o manipulare ce viciază voința generală. Este incontestabil faptul că primul studiu sociologic modern asupra partidelor politice, în special, asupra structurilor interne de putere, aparține lui Robert Michels, care în 1911 a publicat celebra sa lucrare *Zur Soziologie der Parteiwesens in der modern Demokratie* – studiu relevant al social-democrației germane și s-a afirmat ca „un teoretician major al elitismului”⁴.

De asemenea, sociologul italian arăta cum în interiorul unui partid politic, a cărui vocație democratică este tradițională, prin forța lucrurilor se constituie treptat o pătură dominantă de politicieni profesioniști, preocupată de menținerea propriilor poziții și rezistență la schimbare.

În aceasta constă, pe scurt, cunoscuta „lege de fier a oligarhiei” formulată de Michels.

Un rol aparte în studierea partidelor politice a revenit gânditorului liberal Max Weber, care a înaintat ideea că „coerciția sub forma puterii politice (macht) ar putea proveni din surse multiple, cum ar

fi inegalitățile materiale în privința deținerii capitalului sau a calificării vandabile (clasă), din conflictele pentru onoare sau prestigiu asociate cu caracteristicile atribuite grupurilor, ori din exercitarea puterii (partid), evidentă în conducerea oligarhică a partidelor politice”⁵. Potrivit lui M. Weber, funcția principală a partidelor politice este de a menține puterea în cadrul unui grup de tip corporatist, astfel încât conducătorii acestuia să poată distribui avantaje materiale sau simbolice membrilor activi ai grupului. Referindu-se la partidele politice, M. Weber le definește ca fiind asociații fondate pe recrutare liberă, cu scopul de a asigura conducătorilor puterea înăuntrul unui grup instituțional, și, în sfârșit, de a realiza un ideal sau de a obține avantaje materiale pentru membrii săi. În aceeași ordine de idei, savantul afirmă că partidele politice sunt copiii democrației, ai votului universal, ai necesităților de a recruta și de a organiza masele.⁶

Sub aspect istoric, Max Weber evidențiază trei perioade ale apariției și evoluției partidelor politice⁷:

- 1) sec. XVI-XVII – în Europa grupele aristocratice încep să se asocieze în grupuri elitiste;
- 2) sec. XVIII-XIX – există deja cluburi politice ale cetățenilor influenți din diverse păături sociale;
- 3) sec. XIX-XX – apar partide contemporane de masă.

Fondatorii statalității americane se raliază viziunii expuse mai sus.

Astfel, George Washington tratează partidele ca fiind „cel mai rău dușman al guvernului”, Thomas Jefferson le considera forme ale „degradării libertății și moralei”, iar James Madison vedea în partide „organizații groaznice care trebuie permanent controlate”⁸.

Deci, după cum observăm, partidele politice au devenit, inițial, un subiect controversat al dezbatelor științifice, aceasta datorându-se impactului care îl produc partidele politice asupra societății umane și funcției lor de dirijare în stat.

⁵ Ibidem., p. 320.

⁶ Poede G. *Dominație și putere în gândirea lui M. Weber*. Iași: Tipografia Moldova, 2002. 290 p.

⁷ Матузова Н.И., Малько А.В. *Теория государства и права: курс лекций*. 2-е. изд. Москва: Юристъ, 2000, с. 124.

⁸ Orren J. *The Changing Styles of American Party Politics*. In: *The Future of American Political Parties. The Challenge of Governance*. New Jersey: Englewood Cliffs, 1982, p.4.

² Байкова Т. К. Конституционно-правовой статус политических партий в Российской Федерации. Дисс...канд. юрид. наук. Москва: МГЮА, 2002, с. 34.

³ Oberreuter H., Mintzel A. *Parteien in der Bundesrepublik, Deutschland*. Muenchen: Olzog, Verlag, 1990, p. 15 - 20.

⁴ Benewick R., Green Ph. *Dicționarul marilor gânditori politici ai secolului XX*. București: Artemis, 2002, p. 217.

Tocqueville este printre primii la care întâlnim o abordare mai diferențiată și chiar schița unei tipologii a partidelor politice. El distinge între marile partide dedicate unor nobile idei revoluționare, care „răscolesc” societatea în epocile de profunde schimbări sociale și micile partide care nu fac decât să „agite” societatea prin intrigi și mașinațiuni egoiste în perioadele de relativă stagnare.⁹

Ulterior, firul forței umane îl prindem și la cercetătorul francez George Burdeau în opera *Traite de science politique*, care vede în partide politice un grup de indivizi, profesând aceeași viață politică care încearcă să cucerească puterea sau, cel puțin, să influențeze deciziile ei.¹⁰

O tipologie clasică a partidelor politice a fost pusă în circulație de juristul și autorul mai multor monografii politologice și sociologice, prof. Maurice Duverger de la Sorbona, care în lucrarea *Les partis politiques*, propune o altă tipologie¹¹:

1) „clasică” - „partide de creație interioară” și „partide de creație exterioară”;

2) „partide de cadre” și „partide de masă.”

Diferența dintre formațiuni partidele de cadre și de masă, afirma prof. Maurice Duverger, nu are legătură cu dimensiunile lor sau cu criteriul numeric al acestora, dar constă în diferență de structură a formațiunilor politice. Astfel, cercetătorul francez a adus ca exemplu cazul Partidului Socialist Francez (partid de masă clasic) și Partidul Democrat din Turcia (partid de cadre).

Nu împărtășim viziunea prof. Maurice Duverger și considerăm că, în cazul partidelor politice de masă, se pune accentul pe structura numerică a partidelor politice, iar în cazul partidelor de cadre - pe criteriul selectiv.

În esență, distincția pe care o face juristul francez între „partidele de masă” și „partidele de cadre” tinde să acopere partidele cu deschidere spre largi categorii sociale pe de o parte, și partidele burgheze, pe de altă parte, din punctul de vedere al recrutării, structurilor organizatorice interne, ideologiei, strategiei de cucerire a puterii, disciplinei și gradului de participare a aderenților la viața de partid. Partidele de cadre au apărut odată cu

afirmarea democrațiilor moderne și exercitarea sufragiului restrâns și au grupat în rândurile sale reprezentanții burghezimii, bazându-se pe calitatea membrilor săi și nu pe cantitatea lor.

De asemenea, dr. Cristian Ionescu are meritul de a aborda partidele politice de o manieră complexă, făcând trimiteri la mai multe componente ale acestora, referindu-se¹²:

1) la definiția partidului politic:

a) în general, autorii care au încercat să definească partidul politic s-au limitat la marcarea fundamentului său ideologic chiar dacă succesiv, centrul de interes s-a mutat spre alte aspecte de ordin organizațional, ale structurii și raporturilor de putere în sânul partidelor sau ale relațiilor dintre partide și mediul social-economic în care au apărut și asupra căruia acționează;

b) „un partid politic reprezintă o grupare sau o asociație permanentă de indivizi uniți în mod liber între ei prin afinități ideologice și convingeri politice comune, creată la nivel teritorial pe baza unor principii stricte de organizare și disciplină, al cărui scop, înscris într-un program sau statut, constă în promovarea și înfăptuirea în competiție electorală și parlamentară cu alte partide, a unei anumite doctrine sau concepții politice privind dezvoltarea și conducerea unei societăți date”;

2) la structura internă: „Întrucât organizarea internă a partidelor este un element constitutiv al acestora, se consideră, convențional, că structura lor internă arată gradul de coeziune existentă între diferitele structuri de partid – de la celulele sau organizațiile de bază înființate în conformitate cu principiul teritorialității, până la organismele conducătoare – la rigorile de disciplină impuse membrilor de partid. Structura internă a unui partid cuprinde organizațiile sau celulele de bază, comitetele locale și organismele de conducere la nivel central: Congrese, Comitete naționale, Prezidiu, Comitetul Director etc. Între eșaloane există o legătură ierarhică”.

În funcție de aceste două elemente – coeziunea între structurile interne și disciplina de partid – partidele sunt împărțite în două categorii: partide organizate și partide neorganizate – conchide prof. Cristian Ionescu.¹³

În lucrarea *Regimul politic românesc* autorul

⁹ Tocqueville de Alexis. *Democracy in America*. Ed. by Harvey C. Mansfield. Chicago: The University of Chicago Press, 2002, p. 6 - 7.

¹⁰ Burdeau G. *Traite de science politique*. T. 3. Paris: L.G.D.J., 1968, p. 268; Rusu I. *Drept constituțional și instituții politice*. București: Lumina Lex, 2001, p. 143.

¹¹ Дюверже М. *Политические партии*. 3-е. изд. Москва: Парадигма, 2005, с. 114 - 116.

¹² Ionescu Cr. *Drept Constituțional și instituții politice*. Teoria generală a instituțiilor politice. Vol. I. București: Lumina Lex, 2001, p. 392 - 410.

¹³ *Ibidem.*, p. 405 - 406.

Ion Rusu definește partidele politice ca *organizații relativ durabile, constituite din cetățeni, care au aceeași concepție ideologică și luptă pentru cucerirea puterii în vederea aplicării propriului program*.¹⁴

Analizând definițiile care i s-au părut reprezentative, prof. I. Rusu a reliefat următoarele trăsături specifice partidului politic¹⁵:

1) organizarea politică relativ durabilă;

2) structura ierarhizată care cuprinde nu numai conducători, ci și militanți, aderenți sau simpatizanți, în campanie toți aceștia acționând să influențeze electoratul;

3) program ideologic fundamentat pe o doctrină proprie prin care se urmărește să penetreze tot mai mult și să influențeze electoratul;

4) obiectivul oricărui partid politic este cucerirea puterii, consolidarea ei după ajungerea la guvernare sau, în cel mai rău caz, cel puțin influențarea puterii.

Prof. Ion Deleanu, în *Drept Constituțional și Instituții Politice*, constată că competiția pentru putere, de o manieră poate puțin consolatoare, a existat pretutindeni și totdeauna, în toate țările și în toate epocile. Partidele sunt cei dintâi agenți, înscriși acerb în această competiție, începând din epoca Romei Antice și până în pragul acestui al treilea mileniu.¹⁶

Actualmente, putem concluziona că organizarea și funcționarea partidelor politice în diverse state s-a constituit și a evoluat în mod diferit și contradictoriu, fiind condiționat de factori social-politici, economici, culturali ai fiecărui stat în parte. În acest sens, menționăm gradul înalt al organizării și funcționării partidelor politice și a organizațiilor social-politice în statele occidentale precum SUA, Marea Britanie, Germania, Franța, Danemarca, Suedia, care se bazează pe principiul asocierii libere, structura internă democratică, transparența activității financiare și a gestionării patrimoniului.

Pe de altă parte, atestăm că în statele postsocialiste (inclusiv în Republica Moldova) procesul organizării și funcționării partidelor politice este în tranziție, deoarece lipsesc tradițiile seculare specifice statelor sus-menționate. Din aceste motive, actele legislative care reglementează

organizarea și funcționarea partidelor politice au caracter restrictiv, impun un control riguros al activității acestora și obligă cetățenii să se asocieze în partide politice pe criteriul numeric și teritorial.

În opinia noastră, **în dependență de durata activității, stabilitatea structurii, funcționalitatea și nivelul activismului politico-juridic, deosebim trei grupuri de partide politice care evoluează în Republica Moldova:**

1. Partide politice stabile și funcționale, numite partide politice și organizații social-politice instituționalizate, care, din momentul înregistrării și până în prezent, s-au implicat activ în viața publică și nu au modificat statutul și programul prin reorganizare sau nu s-au autodizolvat.

Astfel, Frontul Popular Creștin Democrat este „Prima formațiune social-politică care a apărut pe scena politică a Republicii Moldova în a doua jumătate a anilor 80 în confruntare directă cu Partidul Comunist din Moldova”.¹⁷ Constituit în 1988, Frontul Popular reprezenta pe atunci cea mai coezivă și mai bine articulată formațiune social-politică, bucurându-se de o popularitate deosebită și absorbind în rândurile sale numeroase grupuri de elite culturale, studentești, asociații profesionale, dar și anumite grupuri aflate pe atunci în structurile de partid sau administrative ale RSSM. La primele alegeri libere pentru Sovietul Suprem din 25 februarie 1990, FPCD colectează 30% din numărul total al mandatelor din Sovietul Suprem al RSSM, reușind să se mobilizeze cu sprijin local și liste de candidați alternative (față de cei propuși oficial de către PCM, încă „hegemon și conducător”.¹⁸ Formațiunea dată era cea mai numeroasă având peste 18000 membri, iar printre liderii acesteia putem enumera pe Mircea Roșca, Iurie Roșca, Ion Hadîrcă, Ilie Ilașcu ș.a. Ulterior, FPCD s-a reorganizat în Partidul Popular Creștin Democrat.

În opoziție FPCD, a fost instituită Mișcarea Pentru Egalitate în Drepturi „Unitate-Edinstvo” s-a înființat în perioada destrămării Uniunii Sovietice și a urmărit ca scop menținerea regimului existent și protecția drepturilor minorităților pe teritoriul Republicii Moldova. Inițial, formațiunea număra doar 340 de membri, dar la alegerile parlamentare din 1994 ei au obținut 22%, fapt ce denotă popularitatea acestui partid în Republica Moldova.

În acest context, nu poate fi ignorat Partidul

¹⁴ Rusu I. Regimul politic românesc. București: Bren, 2000, p. 104.

¹⁵ Rusu I. Drept constituțional și instituții politice. București: Lumina Lex, 2001, p. 145.

¹⁶ Deleanu I. Drept constituțional și instituții politice. Tratat I. București: Europa Nova, 1996, p. 207.

¹⁷ Volnițchi I. Istoria partidelor politice (1991-2009). Chișinău: [S.n.], 2010. 312 p.

¹⁸ Munteanu I. Partide politice din Republica Moldova: legi, practici și reforme. Chișinău: Cartier, 2010, p. 14 - 15.

Comunist din Republica Moldova (PCRM) - continuatorul ideologiei comuniste și moștenitorul PCUS. Deși activitatea sa a fost interzisă inițial, la mijlocul anului 1993, partidul a fost legalizat prin hotărârea Parlamentului și reintrodus în registrul partidelor politice de către Ministerul Justiției la 8 aprilie 1994. Inițial, aceasta a fost înregistrată cu 329 membri, formațiunea dată a dominat viața politică din Republica Moldova, iar sub aspect juridic, nu a modificat statutul, programul sau denumirea sa. Este de remarcat faptul că de la înregistrare și până la momentul actual, PCRM nu a schimbat, de asemenea, nici liderul său (Vladimir Voronin), fapt care pune la îndoială stabilitatea formațiunii în cazul retragerii lui. La momentul actual, PCRM este partid parlamentar ce deține cele mai multe mandate în legislativ. În opoziție ideologică, dar și numerică față de PCRM putem menționa Partidul Liberal. În opinia prof. V. Popa, Partidul Liberal este „unul din puținele formațiuni politice care are rădăcini istorice în acest teritoriu”.¹⁹ La momentul actual, Partidul Liberal este partid parlamentar în cadrul Alianței pentru Integrare Europeană.

2. Partide politice instabile și funcționale care, după reînregistrarea din 1998, au fuzionat cu alte partide și au pierdut statutul juridic și patrimoniul său (Partidul Social-liberal, Partidul politic „Alianța Moldova Noastră”, Partidul „Acțiunea Europeană” ș.a.).

Prima formațiune politică înregistrată în Registrul de stat al partidelor a fost mișcarea social-politică Liga Națională a Tineretului din Moldova.²⁰ Este necesar de menționat că asociația dată număra 700 de membri, deși legislația permitea de a le înregistra cu doar 300 membri.

Unul din exemple elocvente este cel al Partidului Democrat Agrar din Moldova - partid de „tranziție” care a guvernat țara în primii ani de independență. Acest partid politic s-a înființat ca urmare a reorganizării în aprilie 1990 a clubului parlamentar „Viața satului”, numărând 60 de deputați. La 19 octombrie 1991, are loc congresul de constituire a PDAM. În contrast cu existența partidelor acuzate de exces de radicalism, după cum menționează autorul Igor Munteanu, s-a conturat necesitatea unui pol moderat care „a apărut ca o

prioritate stringentă mai ales după pierderea puterii politice la sfârșitul anului 1993 și accederea masivă la putere a grupului conservator, reprezentat de PDAM, în februarie 1994”.²¹ Ulterior, din cadrul acestei formațiuni, s-au desprins un grup de parlamentari și au aderat la Mișcarea „Inițiativa pentru constituirea Partidului Renașterii și Concilierii din Moldova”, iar la 15 iulie 1995 are loc adunarea de constituire a P.R.C.M. La 19 iunie 1997, P.R.C.M cu F.P.C.D. au constituit Blocul Convenția Democrată din Moldova la care ulterior au aderat și alte formațiuni.²²

3. Partide politice stabile sau instabile, dar nefuncționale, care din momentul înregistrării și până la dizolvare au fost inactive și nu au participat la nici un scrutin electoral sau nu au întrunit cerințele legislației în vigoare. Considerăm că acest gen de partide au fost cele mai numeroase în Republica Moldova. Printre acestea evidențiem formațiuni politice precum: Partidul Centrist Democrat al Renașterii din Republica Moldova, Partidul Popular Vatan, Partidul Progresului Social, Mișcarea social-politică „Femeia Moldovei”, Partidul asistenței sociale a pensionarilor și șomerilor, Alianța Tineretului Democrat din Moldova, Partidul Forțelor Progresiste, Mișcarea Pacifiștilor din Moldova, Liga Pedagogilor din Moldova ș.a.m.d.

În concluzie, dorim să menționăm că, actualmente, lipsește o viziune integră și sintetică a organizării și funcționării partidelor politice. De asemenea, constatăm că situația în cercetarea științifică a rolului, funcțiilor și organizării partidelor politice se regăsește în mod fragmentar în reflecțiile autorilor din Republica Moldova și altor state, iar o serie de aspecte au rămas neelucidate sau mai puțin reflectate.

Bibliografie:

1. Bădescu M. Drept Constituțional și Instituții Politice. București: Lumina Lex, 2001. 335 p.
2. Bădescu M., Țonea B. Drept Constituțional și instituții politice. București: Universul Juridic, 2006. 242 p.
3. Benewick R., Green Ph. Dicționarul marilor gânditori politici ai secolului XX. București: Artemis, 2002. 344 p.

¹⁹ Popa V. Drept public. Chișinău: Ed. Acad. de Administrare Publică pe lângă Guvernul Rep. Moldova, 1998, p. 131.

²⁰ Volnițchi I. Istoria partidelor politice (1991-2009). Chișinău: [S.n.], 2010, p. 10.

²¹ Munteanu I. Partide politice din Republica Moldova: legi, practici și reforme. Chișinău: Cartier, 2010, p. 19.

²² Popa V. Drept public. Chișinău: Ed. Acad. de Administrare Publică pe lângă Guvernul Rep. Moldova, 1998, p. 132-133.

4. Burdeau G. *Traité de science politique*. T. 3. Paris: L.G.D.J., 1968. 910 p.
5. Deleanu I. *Drept constituțional și instituții politice*. *Tratat I*. București: Europa Nova, 1996. 333 p.
6. Ionescu Cr. *Drept Constituțional și instituții politice*. *Teoria generală a instituțiilor politice*. Vol. I. București: Lumina Lex, 2001. 592 p.
7. Ionescu Cr. *Drept constituțional și instituții politice*. Vol. 1. București: Lumina Lex, 1997. 488 p.
8. Munteanu I. *Partide politice din Republica Moldova: legi, practici și reforme*. Chișinău: Cartier, 2010. 170 p.
9. Oberreuter H., Mintzel A. *Parteien in der Bundesrepublik, Deutschland*. Muenchen: Olzog, Verlag, 1990. 340 p.
10. Orren J. *The Changing Styles of American Party Politics*. In: *The Future of American Political Parties. The Challenge of Governance*. New Jersey: Englewood Cliffs, 1982. 223 p.
11. Poede G. *Dominație și putere în gândirea lui M.Weber*. Iași: Tipografia Moldova, 2002. 290 p.
12. Popa V. *Drept public*. Chișinău: Ed. Acad. de Administrare Publică pe lângă Guvernul Rep. Moldova, 1998. 460 p.
13. Rusu I. *Drept constituțional și instituții politice*. București: Lumina Lex, 2001. 528 p.
14. Rusu I. *Regimul politic românesc*. București: Bren. 2000. 360 p.
15. Tocqueville de Alexis. *Democracy in America*. Ed. by Harvey C. Mansfield. Chicago: The University of Chicago Press, 2002. 167 p.
16. Volnițchi I. *Istoria partidelor politice (1991-2009)*. Chișinău: [S.n.], 2010. 312 p.
17. Байкова Т. К. *Конституционно-правовой статус политических партий в Российской федерации*. Дисс....канд. юрид. наук. Москва: МГЮА, 2002. 242 с.
18. Дюверже М. *Политические партии*. 3-е изд. Москва: Парадигма, 2005. 544 с.
19. Матузова Н.И., Малько А.В. *Теория государства и права: курс лекций*. 2-е изд. Москва: Юристъ, 2000. 300 с.

Copyright© CIOBANU Ion, 2012.